

Εισαγωγή – Introduzione

Κυριακή Τσουμάκα – Kyriaki Tsoumaka

Η γλώσσα και η αρχαία κληρονομιά κάθε χώρας είναι άρρηκτα συνδεδεμένες και αποτελούν τους βασικούς πυλώνες πάνω στους οποίους οικοδομείται η κουλτούρα και ο πολιτισμός κάθε λαού. Από τότε που δημιουργήθηκε το πρώτο αλφάβητο, ο άνθρωπος απέκτησε ακόμα ένα ισχυρό εργαλείο χάρη στο οποίο εξελίχθηκε και προόδευσε ανά τους αιώνες. Θα λέγαμε δηλαδή πως οι λέξεις είναι τα υλικά που χτίζουν πολιτισμούς και οι πέτρες τα εργαλεία που τους στερεώνουν.

Πάνω σε αυτή τη φιλοσοφία στηρίζεται το πρόγραμμα «Archaeoschool for the Future», ένας από τους σκοπούς του οποίου είναι η προσέγγιση της γλώσσας ως σημαντικού εργαλείου για την ανάδειξη του παρελθόντος και των αρχαιολογικών μνημείων. Το αρχαίο θέατρο ήταν πάντα ένα ιδιαίτερα σημαντικό σταυροδρόμι για τις συνιστώσες που παράγουν πολιτισμική δράση και ενώνουν την κοινωνική και πολιτιστική δραστηριότητα με την εκπαίδευση. Έτσι, και στο πρόγραμμα αυτό οι ξένες γλώσσες διδάσκονται μέσω ενός υπέροχου ταξιδιού στον κόσμο του αρχαίου θεάτρου τριών πολύ σημαντικών χωρών, όπως η Ελλάδα με την Πελοπόννησο, η Ιταλία με το Βένετο και η Ισπανία με την Καταλονία. Τρεις χώρες, δηλαδή, των οποίων οι γλώσσες είναι πολύ σημαντικές και με μια μακρά και ιδιαίτερη ιστορία.

Όσον αφορά στις γλώσσες, θα λέγαμε πως η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένας χώρος που αν και προάγει την ποικιλομορφία, τις τελευταίες δεκαετίες έχει ευνοήσει την γλωσσική ομογενοποίηση, έτσι ώστε η Αγγλική να είναι αυτή που έχει κυριαρχήσει. Μια πρακτική που για άλλες χώρες αποτελεί υπόσχεση και για κάποιες άλλες απλά μια απειλή. Όμως η σπουδαιότητα της κάθε γλώσσας, κυρίαρχης ή μη, είναι κάτι το αδιαμφισβήτητο. Για τους αρχαίους Έλληνες η γλώσσα ήταν όχι μόνο προϋπόθεση και συνέπεια της χρήσης του λόγου, αλλά και αναπόσπαστο κομμάτι της νόησης.

Γι' αυτό, ένα δραστικό αντίβαρο σε όλη αυτή την γλωσσική ομογενοποίηση των τελευταίων δεκαετιών στην Ευρώπη -κι όχι μόνο- θα αποτελούσε η συνειδητοποίηση του γεγονότος πως οι γλώσσες, όπως ακριβώς και οι αρχαιότητες, αποτελούν «ζωντανούς οργανισμούς». Με λίγα λόγια η γλώσσα είναι το ίδιο «ζωντανή» όσο και η ιστορία ενός τόπου, οι αρχαιότητές του και γενικότερα ο πολιτισμός του. Σήμερα, όσο ποτέ άλλοτε, είναι αναγκαία μια πιο δημοκρατική διαχείριση της γλωσσικής πολιτικής στην Ευρώπη. Τα εργαλεία που μπορεί να χρησιμοποιηθούν προς αυτήν την κατεύθυνση ποικίλουν και αποτελούν πεδίο έρευνας

και μελέτης σε ολόκληρο τον κόσμο. Στη συγκεκριμένη προσπάθεια του προγράμματος «Archaeoschool for the future», ένας από τους τρόπους αυτούς περιλαμβάνει την εκμάθηση της νέας ελληνικής γλώσσας, αλλά και της Ιταλικής και της Καταλανικής, μέσω του αρχαίου θεάτρου και πολιτισμού της κάθε χώρας. Με αυτόν τον τρόπο δίνεται στους μαθητές η ευκαιρία όχι μόνο να διδαχθούν μια καινούργια γλώσσα, αλλά και να γνωρίσουν κάποια από τα στοιχεία του πολιτισμού των τριών αυτών χωρών. Το αρχαίο θέατρο εκτός από ένα εκφραστικό μέσο, αποτελεί και ένα σπουδαίο παιδαγωγικό εργαλείο εκμάθησης νέου λεξιλογίου, κατανόησης της γραμματικής ιδιαιτερότητάς της κάθε γλώσσας, αλλά και γνωριμίας με τα σπουδαιότερα έργα της αρχαίας γραμματείας, καθώς και τους συγγραφείς της.

Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί στο πρόγραμμα «Archaeoschool for the future» καταφέρνουν να συνδυάσουν τις βασικές τεχνικές διδασκαλίας και εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας, με τις πιο σύγχρονες πρακτικές ανάπτυξης της συνομιλίας και της γραπτής επικοινωνίας. Φυσικά, σε όλη αυτή την προσπάθεια σημαντικό ρόλο παίζουν οι νέες τεχνολογίες, όπως οι προσομοιώσεις μνημείων και αρχαιολογικών χώρων. Με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά ενθαρρύνονται να μιλήσουν και να γράψουν μια ξένη γλώσσα, έστω και με περιορισμένο -αρχικά- λεξιλόγιο, κι αυτό χάρη στις ποικίλες δραστηριότητες, στις οποίες καλούνται να συμμετέχουν. Δηλαδή, αφενός να αντιληφθούν ιστορικά τις γραμματικές και συντακτικές δομές μιας γλώσσας, αφετέρου να «αγγίξουν» με τα ίδια τους τα χέρια τον αρχαιολογικό πλούτο που δεν είναι μόνο θεωρητικός. Έτσι, οι μαθητές αποκτούν κριτική σκέψη, ενώ η επαφή με την αρχαία ελληνική γλώσσα, αλλά και τα λατινικά, τους βοηθά να κατανοήσουν ακόμα καλύτερα και τις δικές τους γλώσσες. Πιο αναλυτικά, παίρνοντας ως παράδειγμα τα αρχαία ελληνικά, η επαφή μαζί τους προσφέρει τη δυνατότητα μιας βαθύτερης κατανόησης των πολιτιστικών δεσμών μεταξύ των νεότερων γλωσσών, καθώς ένας σημαντικός αριθμός λέξεών τους έχουν περάσει στις σύγχρονες γλώσσες με τη μορφή δανείων, ενώ άλλες δημιουργήθηκαν με οικοδομικά υλικά της αρχαίας για να ονοματίσουν τις νεότερες, όπως την ορολογία επιστημονικών κλάδων.

Θα λέγαμε, λοιπόν, πως το πρόγραμμα αυτό αποτελεί ένα εξαιρετικό κίνητρο επαφής των μαθητών με τους αρχαίους πολιτισμούς των τριών χωρών. Η συνεργασία με τους συνομηλίκους τους, το παιχνίδι ρόλων, και η ανακύκλωση του ήδη γνωστού λεξιλογίου μέσω θεματικών ενοτήτων που βασίζονται στο αρχαίο θέατρο είναι μόνο μερικές από τις δράσεις της διδακτικής διαδικασίας αυτής της προσπάθειας. Μέσα από τις συγκεκριμένες ενότητες οι μαθητές αξιοποιούν την περιέργεια και τη δημιουργικότητά τους με τον πλέον γόνιμο τρόπο, βλέποντας πίσω από τις γλώσσες έναν ολόκληρο πολιτισμό: αυτόν του αρχαίου θεάτρου, κατανοώντας πως οι λέξεις είναι πέτρες που χτίζουν το οικοδόμημα ενός πολιτισμού και οι πέτρες είναι το ίδιο ζωντανές όσο οι λέξεις.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Σύμπραξη αποτελείται από σημαντικούς εκπαιδευτικούς φορείς της Ελλάδας, της Ιταλίας και της Ισπανίας. Συγκεκριμένα, στην Ελλάδα το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Καλαμάτας -το οποίο είναι και ο συντονιστής του όλου προγράμματος - η Εφορεία Αρχαιοτήτων Μεσσηνίας, το Γυμνάσιο Θουρίας και το Επαγγελματικό Λύκειο Μεσσήνης. Στην Ιταλία, συνεργάζονται το Πανεπιστήμιο Ca' Foscari της Βενετίας -Τμήμα ανθρωπιστικών σπουδών/σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας, τα Λύκεια Fracastoro και Agli Angeli Βερόνας, ενώ από την πλευρά της Ισπανίας συνεργάζεται ο Επιμορφωτικός Οργανισμός CDL της περιφέρειας της Καταλονίας, καθώς και τα σχολεία Sant Pau Apostol της Ταραγόνας και INS Baix Camp του Ρέους.

